

ÖVERVAKNINGSRAPPORT

Övervakning av hiv/aids i Europa 2011

Sammanfattning

Under 2011 rapporterades 28 038 hiv-diagnoser av EU-/EES-länder, vilket resulterar i en frekvens på 5,7 per 100 000 personer. De fyra länder som hade de högsta frekvenserna av hiv-diagnoser 2011 var Estland (27,3), Lettland (13,4), Belgien (10,7) och Storbritannien (10,0). De lägsta frekvenserna rapporterades i Tjeckien (1,5) och Slovakien (0,9). Sedan hiv-epidemin började har 420 564 hiv-diagnoser rapporterats i EU/EES, varav 297 388 var hos män och 119 977 hos kvinnor (för 3 199 fall fanns ingen information om kön).

Den högsta andelen rapporterade hiv-diagnoser berodde på sex mellan män (39 %), följt av heterosexuell överföring (23 %) då fall med heterosexuellt förvärvad hiv från länder i Afrika söder om Sahara exkluderades. De senare fallen stod för ytterligare 13 % av fallen med heterosexuellt överförd hiv. För 19 % av fallen var överföringssättet okänt.

Frekvensen av hiv-diagnoser per 100 000 personer förefaller ha varit relativt stabil över tiden, med en frekvens på 6,5 per 100 000 under 2004 (27 996 fall) och 6,2 per 100 000 (30 960 fall) under 2011 efter justering för rapporteringsfördröjning. Trenderna för överföringssätt visar att antalet hiv-diagnoser bland män som har sex med män (MSM) har ökat med 33 % sedan 2004. Däremot har antalet fall bland injektionsmissbrukare minskat med 40 %, även om en liten ökning observerades under 2011 på grund av utbrott av hiv i Grekland och Rumänien. Antalet hiv-diagnoser på grund av heterosexuell överföring, överföring från mor till barn och blodtransfusion har kontinuerligt minskat mellan 2004 och 2011.

Under 2011 fanns information om antal CD4-celler vid tidpunkten för diagnos tillgänglig från 21 länder för 15 625 fall (56 % av alla rapporterade fall under 2011). Av dessa rapporterades hälften (49 %) vara sena testare ("late presenters") (antal CD4-celler $<350/\text{mm}^3$), inklusive 29 % av fallen med framskriden hiv-infektion (CD4 $<200/\text{mm}^3$). Andelen sena testare var högst bland fall med heterosexuellt förvärvad hiv från länder i Afrika söder om Sahara (63 %) och bland injektionsmissbrukare (48 %). De lägsta andelarna av sena testare observerades hos MSM (38 %) och hos fall med överföring från mor till barn (21 %).

Under 2011 diagnostiserades och rapporterades 4 424 aids-fall av 28 EU-/EES-länder (inga uppgifter från Sverige eller Liechtenstein), vilket är en frekvens på 0,9 fall per 100 000 personer. De högsta frekvenserna rapporterades av Lettland (4,8), Portugal (2,8), Spanien (1,8) och Estland (2,8). Inom EU/EES har antalet aids-fall genomgående sjunkit sedan mitten av 1990-talet.

Slutsatser

De nya övervakningsresultaten visar att antalet personer som har hiv i Europa ökar och att hiv är mycket koncentrerat till nyckelpopulationer, såsom män som har sex med män, injektionsmissbrukare och personer som kommer från högendemiska länder, främst Afrika söder om Sahara. Den senaste ökningen av hiv bland injektionsmissbrukare indikerade att även låga antal i EU/EES snabbt kan utvecklas till ett utbrott om folkhälsointerventionerna är otillräckliga.

Den relativt höga andelen sena diagnoser i många länder indikerar en fördröjning av hiv-testning och många personer är redan lämpliga för behandling när de diagnostiseras. Den stora tillgången till behandling har vidgat målen för hiv-övervakning till att omfatta övervakning av tillgång till vård och behandling. Förbättrad tillgång till och tidigare initiering av behandling, särskilt för nyckelpopulationer, behövs i hela Europa.

Insatser för att kontrollera epidemin måste vara evidensbaserade och anpassas till nationell och lokal epidemiologi. Av de övervakningsdata som presenteras i rapporten kan följande slutsatser dras:

- För de flesta länder i EU/EES utgör insatser för att förebygga och kontrollera hiv bland MSM hörnstenarna för hiv-respons. Eftersom mer än en tredjedel av fallen med heterosexuellt förvärvat hiv rapporterades hos personer som kom från högendemiska länder (främst från Afrika söder om Sahara), måste dessutom länderna se till att insatser för prevention, behandling och vård är tillgängliga för dessa invandrapopulationer. Den observerade ökningen av hiv-fall bland injektionsmissbrukare i flera länder* visar behovet av att upprätthålla eller öka skademinskningen i EU/EES.
- I hela Europa måste hiv-rådgivnings- och hiv-testningstjänster främjas och bli tillgänglig för att säkerställa tidigare diagnos och lämplig initiering av hiv-behandling och hiv-vård. Detta kommer att leda till förbättrade behandlingsresultat och kliniska fördelar, samt bidra till att förebygga eller ytterligare minska hiv-spridning. Lika tillgång till hiv-prevention, -testning, -behandling och -vård för alla populationsgrupper bör säkerställas för att länderna ska uppnå det globala målet med allmän tillgång[†] för alla som behöver det.

---

* Pharris A, Wiessing L, Sfetcu O, Hedrich D, Botescu A, Fotiou A, et al. Human immunodeficiency virus in injecting drug users in Europe following a reported increase of cases in Greece and Romania, 2011. Euro Surveill. 2011;16(48):pii=20032. Tillgänglig online: <http://www.eurosurveillance.org/ViewArticle.aspx?ArticleId=20032>

[†] Politisk deklaration om hiv/aids – Förenta Nationernas generalförsamlings resolution 60/262. New York, Förenta Nationerna, 2006.